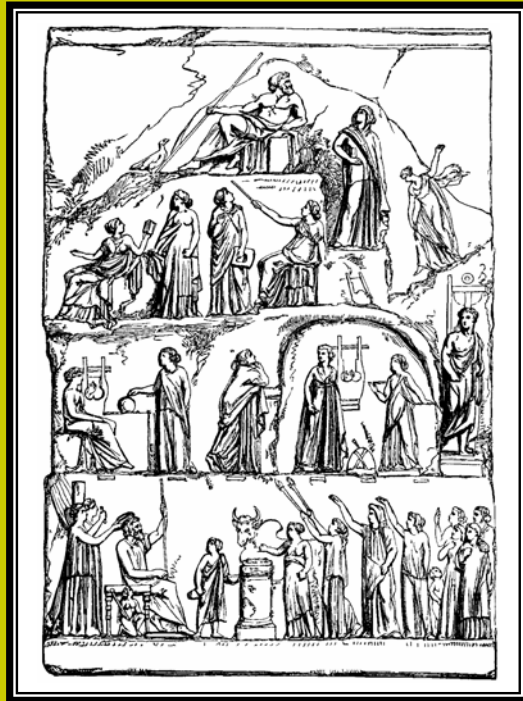

ΟΜΗΡΟΥ

ΙΛΙΑΔΟΣ Β

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Γιώργος Μπλάνας

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ
John Flaxman

ΣΑΘΗ
2007

Χόρταιναν ύπνο οι θεοί κι οι μαχητές. Μόνον ο Δίας νήστευε την γλύκα των ονείρων και πάσχιζε να βρει πώς θα τιμήσει τον Αχιλλέα, πώς θ' αποδεκατίσει τους Αχαιούς μπρος στα καράβια τους. Κι αλήθεια άλλο συμπέρασμα δεν έβγαζε απ' το ψέμα του Ονείρου· να τον έστελνε, λέει, στον Ατρείδη... Γύρισε και του είπε σαν τον άνεμο:

«Όνειρε φρουδέ, τρέξε γρήγορα στα γρήγορα καράβια των Αχαιών και βρες του Ατρείδη την σκηνή και πες του —αλήθεια, ψεύτικε— να ξεσηκώσει τους Αχαιούς, γιατί ήρθε η ώρα των Αχαιών οι χαίτες ν' ανεμίσουνε στους δρόμους της Τροίας, πες του· ο Όλυμπος κατέληξε, αποδέχθηκε την προσφυγή της Ήρας κι οι Τρώες ήδη θρηνούν τους Τρώες».

Έτσι του είπε. Κι ο Όνειρος τον είχε ήδη ακούσει, κι έτρεχε γρήγορα στα γρήγορα καράβια των Αχαιών και γύρευε του Ατρείδη την σκηνή· κι έβρισκε τον Ατρείδη ύπνου δροσιά μες στην σκηνή του να χορταίνει.

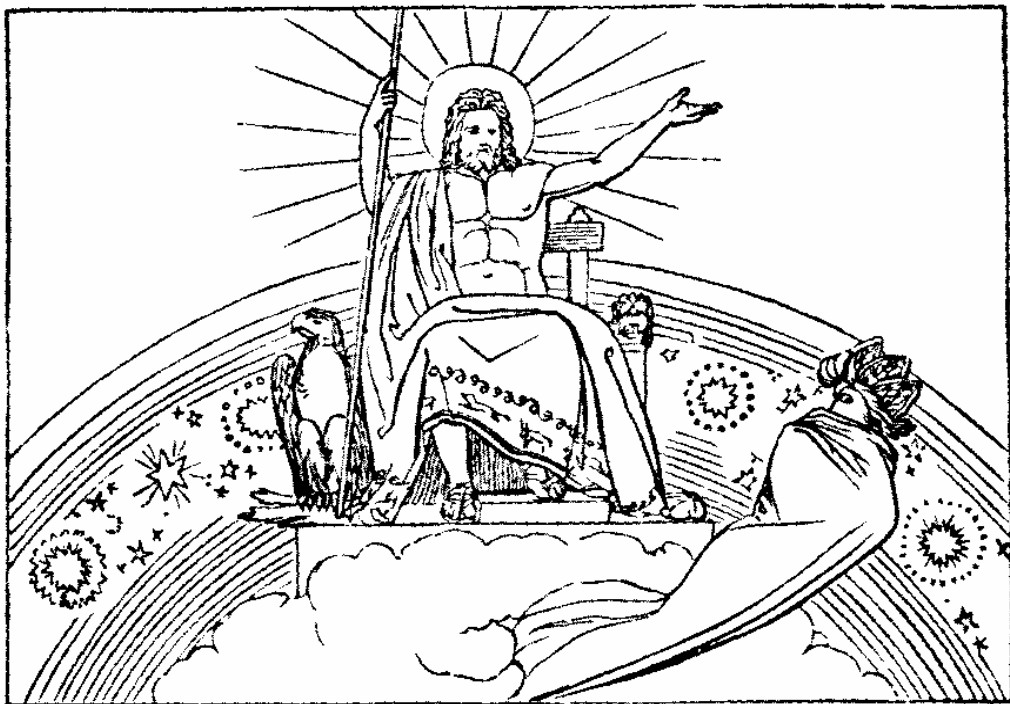
Στάθηκε από πάνω του ολόιδιος ο προεστός ο Νέστωρ του Νηλέα και του είπε στα ιερά:

«Κοιμάσαι γιε των μαχητών; Δικαίωμα στον ύπνο δεν έχουν οι ηγέτες όταν κρατούν στα χέρια τους τις μοίρες των λαών.

Άκου με τώρα· μήνυμα σου φέρνω από τον Δία, τον μακρινό που σ' ελεεί από κοντά.

Ξεσήκωσε τους Αχαιούς, γιατί ήρθε η ώρα των Αχαιών οι χαίτες ν' ανεμίσουνε στους δρόμους της Τροίας, λέει· ο Όλυμπος κατέληξε,

αποδέχθηκε την προσφυγή της Ήρας κι οι Τρώες ήδη θρηνούν τους Τρώες.
Έχε το νου σου τώρα μην κολλήσουν αυτά που άκουσες στις νύστας σου το μέλι και ξεχάσεις».
Μίλησε κι έφυγε, τον άφησε μονάχο να ξεθαρρεύει τ' αζεθάρρευτα, να λέει πως θα πορθήσει του Πρίαμου την πόλη αύριο κιάλας, ο αφελής, δίχως να ξέρει
τι πόνους και τι βογκητά θα 'σπερναν Τρώες κι Αχαιοί στο μακελειό που τους ετοίμαζε ο Δίας.
Εύπνησε μες στον κλύδωνα του ονείρου του —φωνή γύρω τρεμόσβηνε θεού— κάθισε φόρεσε χιτώνα μαλακό —νέο λαμπρό χιτώνα— μανδύα επιβλητικό και πέδιλα πανέμορφα στα τρυφερά του πόδια.
Στους ώμους πέρασε σπαθί με ασημόδετη λαβή. Το πατρικό του σκήπτρο, το σκήπτρο το αιώνιο, άδραξε κι έτσι πήγε μπρος στα καράβια τους να βρει τους χαλκοχίτωνες Αχαιούς.
Έφτανε η Αυγή στην κορυφή του Ολύμπου κι έλεγε μέρα, η θεά, στον Δία, στους αθανάτους,
όταν εκείνος πρόσταξε τους κήρυκες να τρέξουν να κελαηδήσουν άγρια πως πρέπει να ξυπνήσουν οι Αχαιοί,
ν' αφήσουνε αστόλιστες τις χαίτες τους, να τρέξουν γρήγορα στην συνέλευση: «Ξυπνάτε!» και ξυπνούσαν.

Πρώτα όμως συγκάλεσε συμβούλιο των προεστών δίπλα στο πλοίο του άρχοντα Νέστορα από την Πύλο· εκεί τους μάζεψε και άρχισε να πλέκει λόγια προσεκτικά:

«Ω φίλοι, ακούστε με, Όνειρο θείο είδα στ' όνειρό μου μες στη νύχτα την αθάνατη.

Είχε τους τρόπους, τη μορφή του ένθεου Νέστορα και μου 'πε από κοντά: 'Κοιμάσαι γιε των μαχητών;

Δικαίωμα στον ύπνο δεν έχουν οι ηγέτες όταν κρατούν στα χέρια τους τις μοίρες των λαών.

Άκου με τώρα· μήνυμα σου φέρνω από τον Δία, τον μακρινό που σ' ελεεί από κοντά.

Ξεσήκωσε τους Αχαιούς, γιατί ήρθε η ώρα των Αχαιών οι χαίτες ν' ανεμίσουνε στους δρόμους της Τροίας, λέει·

ο Όλυμπος κατέληξε, αποδέχθηκε την προσφυγή της Ήρας, κι οι Τρώες ήδη θρηγούν τους Τρώες.

Έχε το νου σου τώρα μην κολλήσουν αυτά που άκουσες στις νύστας σου το μέλι και ξεχάσεις'.

Μίλησε κι έφυγε και πήρε την γλύκα του ύπνου μου μαζί. Ναι· μα ελάτε ας δούμε αν παίρνουν τώρα στα γερά τα όπλα οι γιοι των Αχαιών.

Πρώτος εγώ —είναι σοφό— τους λέω λόγια της φυγής, τάχα να τρέξουνε να πιάσουν τα κουπιά κι εσείς, άλλος εδώ κι άλλος εκεί, τους ρίχνεστε με λόγια στις θέσεις τους να μείνουν».

Μίλησε, κάθισε κι ο άρχοντας της άμμου από την Πύλο, ο ένδοξος ο Νέστορας στάθηκε ορθός κι είπε ορθά:

«Ω φίλοι, των Αργείων εκπρόσωποι και ηγέτες, αν ήταν άλλος που έλεγε πως είδε Όνειρο στον ύπνο του, για μέγα το ψέμα θα νομίζαμε και μόνος μάλλον θα έμενε εδώ.

Μα, βλέπετε, ο άριστος των Αχαιών τυγχάνει. Ας δοκιμάσουμε, λοιπόν, αν παίρνουν στα γερά τα όπλα οι γιοι των Αχαιών».

Έτσι τους είπε κι έφυγε κι οι κάτοχοι των σκήπτρων, οι άρχοντες, πετάχτηκαν, κατένευσαν στον έναν, που είχε στα χέρια του τη μοίρα του λαού.

Λύθηκε το συμβούλιο, σκορπίστηκαν, κι οι οπλίτες έτρεχαν πίσω τους σαν μέλισσες που αφήνουν του βράχου χάσμα σκοτεινό και ρίχνονται στα λούλουδα της άνοιξης χωρίς σταματημό.

Άδειαζαν πλοία και σκηνές και της συνέλευσης δεχόταν το μελίσι η απέραντη αμμουδιά.

Από τη φήμη, που έστειλε ο Δίας, ξαναμμένος κατέφθανε ορυμαγδός των στρατιωτών. Και γύρευαν μια θέση να καθίσουν

και σπαρταρούσε κάτω η γη και στέναζε ο αέρας απ' τις φωνές, κι ορμούσαν έξι κήρυκες στο πλήθος με κραυγές ν' αναχαιτίσουν την άλογη βοή, για ν' ακουστεί ο λόγος των αρχόντων.

Κι αφού στριμώχτηκαν καθένας στη σειρά του κακήν κακώς και κάθισε η βοή, σηκώθηκε ο άρχων Αγαμέμνων με το σκήπτρο του στο χέρι, το σκήπτρο αυτό, που...

του Ήφαιστου ήταν κατασκευή για τον Κρονίδα, ύστερα στον έλλογο φονιά του Άργου χάρισμα απ' τον Δία, δώρο του άρχοντα Ερμή στον Πέλοπα κατόπι, τον ιπποδαμαστή,

προίκα του Πέλοπα στον στρατηγό Ατρέα, κληρονομιά του Ατρέα στον αμύθητο Θυέστη, κι απ' τον Θυέστη, τέλος, στα χέρια τούτου εδώ, μοίρα βασιλική: να εξουσιάζει ένα σωρό νησιά και το Άργος όλο.

Στο σκήπτρο αυτό στηρίχτηκε και είπε στους Αργείους: «Ω φίλοι, ήρωες Δαναοί, του Άρη υπηρέτες, ο Δίας, αδίστακτος Κρονίδης, έκανε παγίδα την ίδια μου παραφορά.

Αυτός που κάποτε συμφώνησε να φύγω αποδώ μόνο αφού λύσω την πέτρινη περιπλοκή του Ιλίου, παίζει μαζί μου τώρα κι απαιτεί ταπεινωμένος στο Άργος να γυρίσω, έχοντας ήδη σπαταλήσει τον λαό μου.

Πάλι καλά, αν σκεφτεί κανείς πόσες κυριαρχίες κατάντησαν ερείπια στο πέρασμα της δύναμής του και πόσες θα καταντήσουνε ακόμη.

Όμως είναι απαράδεκτο να λένε οι αυριανοί πως μάταια μάχη μάχονταν εχθές τόσοι Αχαιοί με λίγους Τρώες.

Γιατί αν θυσιάζαμε τους όρκους μας και πιάναμε φιλίες με τους Τρώες, και κάθε δέκα είχαμε έναν ντόπιο για οιορχό στης προδοσίας στο γλέντι, πολλοί μας θα στερούνταν το κρασί. Τόσο, εγώ λέω, υπερτερούν οι γιοι των Αχαιών από τους Τρώες των τειχών.

Είναι ωστόσο αρκετές οι πόλεις που φροντίζουν να ενισχύσουν τα τείχη τους με άντρες διψασμένους για αίμα, κι έτσι πρέπει εμείς τη συντριβή της ευτειχίας του Ιλίου ακόμα να διψάμε.

Χρόνια εννέα μέτρησε ο Δίας τρομερός! Σάπισαν τα σκαριά, φύραναν κάβοι και πανιά και, αν δεν κάνω λάθος, τα θηλυκά και τα παιδιά του καθενός μας ακόμη περιμένουν.

Μα τη δουλειά που ήρθαμε να κλείσουμε εδώ την έχουμε ανοιχτή. Ελάτε όμως, σ' ό,τι θα πω πεισθείτε.

Ας τρέξουμε πλησίστιοι στην πατρική μας γη. Της Τροίας οι μεγάλοι δρόμοι δεν βγάζουν πουθενά».

Κατάστηθα τους χτύπησαν τα λόγια του και σκίρτησαν στο πλήθος οι καρδιές που αγνοούσαν τι άκουγαν, κυμάτισε το ανύποπτο το πλήθος, σαν το Ικάριο πέλαγος, όταν του ρίχνονται άξαφνα ο Εύρος κι ο Νοτιάς, παιδιά του Δία συννεφιασμένα.

Κι όπως ορμάει ο Ζέφυρος απάνω στα ψηλά σπαρτά και γέρνουν το κατόπι του τα στάχυα μεστωμένα, σύψυχη η συνέλευση ρίχτηκε με βοή προς τα καράβια.

Ἐτρεχαν μες στον κουρνιαχτό της άτακτης φυγής τους κι όσοι δεν φώναζαν στον άλλον να τραβήξει τα σκαριά στο κύμα το ιερό,
όσοι δεν άνοιγαν τ' αυλάκια τα παλιά, δεν έριχναν τα έρματα με πάταγο — να λες πως κρούει σεισμός τον ουρανό— τα 'χαν τραβήξει κιόλας.
Κι αλήθεια, τόση πείνα, τόση δίψα για πατρίδα, θα τους είχαν ήδη φέρει μακριά, παρακάμπτοντας τη μοίρα, αν δεν τύχαινε η Ἥρα να πει στην Αθηνά:
«Για δες, παιδί ακατάβλητο του άρχοντα της αστραπής! Ἐτσι, λοιπόν, θα τρέξουν στα σπίτια τους οι Αργείοι;
Ἐτσι αγόγγυστα θα τους δεχθεί στη ράχη της η θάλασσα η αδάμαστη για την πατρίδα; Ἐτσι θ' αφήσουν τελικά τον Πρίαμο, τους Τρώες να κομπάζουν για μιαν Ελένη Αργεία, που έδωσε σε τόσους θάνατο μετανάστη;
Πήγαινε τώρα εσύ στους χαλκοχίτωνες Αχαιούς και μοίρασε στ' αρσενικά λόγια σωστά δικά σου και βάστα τους τα πλοία να βαστήξουν έξω από το νερό».
Μίλησε και δεν άστραψαν αντίρρηση τα μάτια της Αθηνάς θεάς, και ρίχτηκε απ' τις άκρες του Ολύμπου και βρήκε τον ισάξιο με τον Δία στον λογισμόν την τέχνη,
τον Οδυσσέα, καν την σκιά του ωραίου караβιού του να μην ζυγώνει, να γυρίζει σαν χαμένος στην εισβολή της θλίψης.
Τον πλευρίσε και άνοιξε άπάνω του το διάφανο γαλάζιο των ματιών της:
«Λαερτιάδη ένθεε, στα δύσκολα Οδυσσέα,
έτσι, λοιπόν, θα τρέξετε στα σπίτια σας εσείς; Ἐτσι αγόγγυστα θα σας δεχθεί στη ράχη της η θάλασσα η αδάμαστη για την πατρίδα;
Ἐτσι θ' αφήσετε στο τέλος τον Πρίαμο, τους Τρώες να κομπάζουν για μιαν Ελένη Αργεία, που έδωσε σε τόσους θάνατο μετανάστη;
Πήγαινε τώρα εσύ και μοίρασε στους μαχητές λόγια σωστά δικά σου και βάστα τους τα πλοία να βαστήξουν έξω από το νερό».
Ἐτσι του είπε κι ήξερε εκείνος πως ακούει τη θεά. Πέταξε τον μανδύα του και άρχισε να τρέχει —μπρος αυτός, πίσω του ο κήρυκας ο Ευρυβάτης με το ρούχο, που πρόλαβε ν' αρπάξει από τη γη—
ώσπου ήρθε αντιμέτωπος με τον Ατρείδη. Του άρπαξε το πατρικό του σκήπτρο,
το σκήπτρο το αιώνιο, κι έτσι ξεκίνησε να βρει τους χαλκοχίτωνες Αχαιούς μπροστά στα πλοία. Κι αν βασιλιά κι αν έξοχο άντρα συναντούσε, τον άρπαζε, τον άρχιζε στα λόγια τα σωστά:
«Ανάποδε άνθρωπε, τι κάνεις; Σου ταιριάζει να τρέχεις σαν τρελός από το φόβο; Για μαζέγνου και μάζεψε σε μια γωνιά τους άνδρες σου. Μην είσαι καθόλου βέβαιος πως ξέρεις τι σκέπτεται ο Ατρείδης.
Σας δοκιμάζει· κάθεται τώρα και σας κοιτάζει. Σύντομα όμως θα χιμήξει και θα σας πετσοκόψει.
Μήπως δεν τον ακούσαμε να λέει στη συνέλευση πως όποιος τον δει μπροστά του δεν θα προλάβει να οργιστεί;

Είναι θηρίο ο θυμός του βασιλιά που έθρεψε κι αγάπησε και τίμησε ο Δίας».

Αυτά στους άρχοντες. Τους άλλους, τους στρατιώτες, που έτρεχαν και φώναζαν, τους ράπιζε σκληρά με σκήπτρο και με λόγο:

«Τι έπαθες; Παλάβωσες; Κάθισε ήσυχος ν' ακούσεις τι λένε οι αρχηγοί σου.

Τι ξέρεις, τι έμαθες, πού βρήκες τη δύναμη να παίρνεις αποφάσεις;

Ποιος σε λογάρισε ποτέ για σύμβουλο στη μάχη και στα λόγια; Ή μήπως αποφάσισες να γίνεις βασιλιάς;

Δεν χρειάζομαστε άρχοντες πολλούς. Ένας αρκεί κι ας είναι αυτός που του έδωσε ο σκόπιμος του Κρόνου γιος την εξουσία και τους θεσμούς».

Με τέτοια λόγια σάρωνε το στράτευμα και τέτοιες προσταγές μαινόταν, ώσπου αγρίεψε το πέλαγος των μαχητών

κι άφησαν πλοία και σκηνές και μούγκρισαν σαν κύμα θεριακό και χύθηκαν τον τόπο της συνέλευσης να πνίξουν. Κι όλοι στριμώχτηκαν κακήν κακώς καθέναν στη σειρά του.

Μόνον ο ασύμμετρος εκείνος στα λόγια και τις σκέψεις, ο Θερσίτης, συνέχισε να θορυβεί.

Α, ο Θερσίτης, ο εύκολος και μάταιος και άτακτος στα πρόστυχα καμώματα, αφού όπου πράξη βασιλιά μια κωμωδία έβλεπε κι έσπευδε πρόθυμα να τη σαρκάσει.

Σίχαιμα ήτανε, η χειρότερη ασχήμια που έφεραν μαζί τους οι Αχαιοί στο Ίλιο, στραβοκάνης και κουτσός, κυφός, μ' ένα κεφάλι σαν σταμνί κι απάνω στο σταμνί πεντέξι τρίχες κατσαρές:

και τον μισούσαν ο Αχιλλέας κι ο Οδυσσέας —ιδίως αυτοί— αφού τους έσκουζε συχνά τα μύρια όσα.

Τώρα τον ένθεο Αγαμέμνονα σκαρφίστηκε να λούσει με βρισιές κι όσο εξοργίζονταν μαζί του οι Αχαιοί κι όσο αγανακτούσαν, τόσο εκείνος ούρλιαζε:

«Τι θέλεις πάλι, Ατρείδη, και γκρινιάζεις; Δεν φέγγει αρκετός χαλκός, δεν μορφαίνουν αρκετές γυναίκες τις σκηνές σου·

όλα δικά σου τρόπαια μουσκεμένα με το αίμα και τον ιδρώτα που σκορπίσαμε στα ερείπια τόσων πόλεων εμείς, όταν τις εκπορθούσαμε;

Ή μήπως δεν σου φτάνουν πια κι ορέχτηκες χρυσάφι απ' αυτό που θα σου φέρει κανένας Τρώας μαχητής, να πάρει πίσω

τον γιο, που έφερα πισθάγκωνα δεμένο εγώ —όχι εσύ, βεβαίως— ή την κόρη, που χορταίνει το κρεβάτι σου ηδονές; Δεν είναι πρόπον, άρχοντας εσύ, να φέρνεις τόσες συμφορές στους Αχαιούς.

Άντε, λοιπόν, Αχαιούληδες, μαζέψτε την αγάμνια σας κι ελάτε ν' ανοίξουμε πανιά για την πατρίδα.

Αυτόν αφήστε τον εδώ να ροκανίζει τα λάφυρα μονάχος του, να μάθει αν κάτι κάναμε κι εμείς, αν του προσφέραμε καμιά βοήθεια τόσον καιρό.

Βοήθεια, ναι, σ' αυτόν που ατίμασε τον Αχιλλέα, σ' αυτόν που άρπαξε τρόπαιο μαχητή πολύ ανώτερου του και το κρατάει με όλο του το θράσος.

Μ' ας έχει χάρη! Ο Αχιλλέας δεν άναψε, δεν φούντωσε για τα καλά.
Αλλιώς θα είχαμε τελειώσει μια για πάντα με την περίπτωσή του».

Τέτοια ξερνούσε ασύστατα το στόμα του για τον ηγέτη Ατρείδη, όταν βρέθηκε μπροστά του ο Οδυσσέας. Τον άρπαξε στο βλέμμα του κι άρχισε να τον πλήττει με λόγια καταιγιστικά:

«Ωραία τα λες τα βρωμερά, Θερσίτη, όμως κρατήσου. Μην παίζεις με τους άρχοντες, σίχαμα, γιατί όντως χειρότερη ασχήμια δεν έφεραν στο Ίλιο μαζί τους οι Αχαιοί.

Δεν έχουν τα δημόσια τραυλίσματά σου ανάστημα. Μονάχα για φυγή είσαι ικανός εσύ.

Δεν ξέρω τι και πώς, αν πρέπει ή δεν πρέπει να φύγουν οι Αχαιοί για την πατρίδα,
αν δίνουν λίγα ή πολλά οι ήρωες Δαναοί στον Αγαμέμνονα, όμως ξέρω πως χλευάζεις τον ηγέτη του λαού. Γι' αυτό, λοιπόν, ό,τι σου πω θεώρησέ το γεγονός τετελεσμένο.

Μην σε συλλάβω άλλη φορά, βλακόμουτρο, να σπέρνεις τα βρωμερά σου λόγια στο λαό,
γιατί να μην αξιωθούν του Οδυσσέα οι ώμοι κεφάλι κι ο Τηλέμαχος πατέρα αν δεν σε γδύσω —χιτώνα, χλαίνη, ό,τι λερό σκεπάζει την ντροπή σου—
κι αν δεν σε πάω δέρνοντας από την αγορά μέχρι τα πλοία, αφού το θες, να φύγεις επιτέλους, ολόγυμνος, δαρμένος και κλαμένος».

Αυτά του είπε κι άφησε το σκήπτρο να λαλήσει χρυσάφι οδυνηρό στους ώμους και στην πλάτη του κι έχυσε δάκρυ εκείνος γενναίο μα την αλήθεια.

Μελάνιασαν οι ώμοι του, διπλώθηκε απ' τον πόνο, φοβήθηκε και τράβηξε παράμερα την πρόστυχη μορφή του.

Οι άλλοι γύρω, ξέχασαν πως είχαν ταραχθεί όταν σταμάτησε η φυγή, κι άρχισαν να γελούν. Κι έλεγαν μεταξύ τους:

«Κι αν έχει κάνει, αν έχει πει, αν έχει παρασύρει άντρες και άντρες στην ορμή της μάχης ο Οδυσσέας!

Σπουδαία όλα! Όμως αυτό... δεν έχουν ξαναδεί τέτοιο καλό οι Αργείοι. Του έκλεισε του πρόστυχου το αγοραίο στόμα.

Δεν θα τολμήσει, ο δειλός, να ξεσαλιάσει άλλη φορά βρισιές στους βασιλιάδες μας».

Έλεγαν κι έγινε βοή μεγάλη. Ο πορθητής, ωστόσο, ο Οδυσσέας το σκήπτρο ύψωσε, ενώ του Δία η κόρη, η Αθηνά, κήρυκας απaráμιλλος έτρεχε ανάμεσά τους και τους καλούσε στη σιωπή: ν' ακούσει και να μάθει κι ο τελευταίος Αχαιός τι θέλει ο βασιλιάς.

Σώπασαν κι άρχισε αυτός να λέει τα λόγια τα σοφά. «Ατρείδη», είπε, «άρχοντας είσαι κι όμως γυρεύουν σαν το χειρότερο ανθρωπάκι να σε δουν.

Σου έδωσαν υπόσχεση πως δεν θα επιστρέψουν στου Άργους τις βοσκές,
πριν να θερίσουν στα γερά την ευτειχία της Τροίας, μα υποσχέσεις δεν
κρατούν.

Κλαίγονται τώρα σαν παιδιά, σκούζουν σαν χήρες και ζητούν να τρέξουν
στην πατρίδα.

Βέβαια, άνθρωποι είμαστε! Παίρνει ο πόνος το σκαρί, κάνει η ψυχή πανιά
για την πατρίδα.

Κάθε φεγγάρι μακριά απ' την κυρά του κρεβατιού σου εδώ, ένας χειμώνας
μεσοπέλαγα σαν να 'ναι,
κι εσύ απάνω στο κουπί, να προσπαθείς με βογκητά όλους τους κλύδωνες
να φύγεις του πελάγους.

Μετρήστε τώρα χρόνια εννιά, άπρακτα χρόνια και... Δεν αδικώ των Αχαιών
τη θλίψη. Οπωσδήποτε λαχτάρησαν καρίνες στα νερά.

Όμως είναι κατάπτυστο να λείπουμε τόσον καιρό και να γυρνάμε πίσω με
άδεια τα καράβια.

Κάντε κουράγιο, φίλοι μου! Ας μείνουμε όσο πρέπει για να μάθουμε αν ο
Κάλχας μαντεύει ή όχι τα σωστά.

Κοιτάζτε μέσα σας, βαθιά, και είμαι βέβαιος πως θα δείτε —μάρτυρες βάζω
όσους δεν σκύλεψαν ακόμα οι άγγελοι του θανάτου ανάμεσά μας—
τη μέρα εκείνη που έδεσαν τα πλοία στην Αυλίδα και φόρτωναν τον όλεθρο
του Πρίαμου και των Τρώων
κι εμείς θυσία προσφέραμε στους αθανάτους. Σαν εχθές ήτανε. Ένα
πλατάνι, μια πηγή, πλάι στην πηγή ο βωμός, σκιά πλατύφυλλη και
γάργαρο νερό κι αίφνης σημάδι μέγα:
ένα δρακόφιδο φρικτό, με ράχη κατακόκκινη έφερε ο Δίας στο φως.
Ξετρύπωσε από το βωμό και χύθηκε ν' ανέβει στο πλατάνι.

Ήταν εκεί σ' άκρο κλαρί, κάτω απ' τα φύλλα κουρνιασμένα, κάτι πουλάκια
μια σταλιά —μέρες που είχαν γεννηθεί—
οκτώ, με τη μητέρα τους εννιά. Κι άρχισε το δρακόφιδο να τα
κατασπαράζει.

Και τσίριζαν τα δύστυχα σαν τα τρελά κι η μάνα σπαρταρούσε —όχι
πετούσε— στον αέρα από τον πόνο και θρηνούσε τα χαμένα της
παιδιά.

Όσπου τινάχτηκε ο φονιάς, την άρπαξε κι αυτήν απ' το φτερό, την τέλειωσε
την έρημη.

Χόρτασε κλάματα παιδιών και μάνας σπαραγμό και τότε ο ίδιος ο θεός, που
τον ξετρύπωσε απ' της γης τα σκοτεινά, τον άφησε να δείξει την
μορφή του:

πέτρα τον έκανε ο γιος του Κρόνου του πανούργου, μπροστά στα μάτια μας,
κι εμείς στέκαμε ανήμποροι να δέσουμε στον νου μας το πράγμα που
συνέβη.

Ωστόσο, επειδή τέτοια φρικτά και σκοτεινά και θεικά αναμείχθηκαν στην
τέλεση των προσφορών, ανέλαβε ο Κάλχας να μας δια φωτίσει:

‘Γιατί πετρώσατε; Πού είναι ν’ ανεμίσουν οι στολισμένες χαίτες σας τώρα Αχαιοί; Του Δία σημάδι είν’ όλα αυτά, κι ό,τι απορείτε σήμερα θα γίνει αύριο χθες.

Οχτώ πουλάκια έφαγε ετούτο το δρακόφιδο, εννιά με τη μητέρα, εννιά θα πολεμήσουμε χρόνια κι εμείς. Στα δέκα πάνω θα οργώσουμε τους δρόμους της μεγάλης πολιτείας’.

Έτσι μας είπε κι έτσι φαίνεται να έρχεται το πράγμα. Άντε, λοιπόν, τι τις φοράτε τις όμορφες κνημίδες, Αχαιοί; Πάρτε τα πόδια σας, αφήστε το νερό κι ασχοληθείτε με τον όλεθρο της πόλης του Πριάμου».

Τέτοια τους είπε ο ένθεος Οδυσσέας και ξέσπασαν οι Αργείοι σε ιαχές και τρίξανε των караβιών τα ξύλα απ’ τη βοή,

ώσπου κάλπασε η γερήνια μορφή του Νέστορα μπροστά τους και τους είπε:
«Αλίμονό μας, Αχαιοί! Συνέλευση είν’ αυτή ή των παιδιών χαρά;
Παιχνίδι είναι ο πόλεμος ή μέριμνα της μάχης;

Πόσες φορές δεν συμφωνήσαμε στα λόγια τα σωστά; Πόσες φορές δεν ορκιστήκαμε την πίστη την κοινή; Ποιο ήταν τ’ όφελος, λοιπόν;

Στάχτες στον άνεμο οι θέσεις κι οι προθέσεις και τα σχέδια των ανδρών.
Αποκαΐδια οι πλούσιες σπονδές κι οι χειραψίες που τάχα επισφραγίζουν αποφάσεις.

Τόσον καιρό είμαστε εδώ και στήνουμε ενέδρες μεταξύ μας με τα λόγια κι ούτε ένα βήμα δεν μπορέσαμε να κάνουμε. Ατρείδη,
κράτα τη θέση σου, οδήγησε με σθένος τους Αργείους στην επικράτεια των μαχών,

κι άφησ’ εδώ τον έν’ αυτόν κι εκεί τους άλλους δυο, που θέλουν να ’χουν άποψη δική τους, να σαπίζουν. Άκρη δεν πρόκειται να βγάλουν ούτως ή άλλως.

Αυτοί θα είναι στο Άργος, πολύ πριν πέσει ο κεραυνός του Δία, πολύ πριν λάμψει η αλήθεια των υποσχέσεών του.

Γιατί ο παντοδύναμος Κρονίδης —σας το λέω— άστραψε σίγουρα για μας εκείνη την ημέρα, που φόρτωναν τον όλεθρο των Τρώων οι Αχαιοί στα γρήγορα καράβια.

Και σφράγισε οπωσδήποτε την αίσια κατάληξη των πάντων. Μην βιάζεστε, λοιπόν, ν’ ανοίξετε πανιά για την πατρίδα,
πριν πάρετε απ’ την αγκαλιά κάποιας Τρωάδας γλύκα νυχτερινή για όσες αγρύπνιες έδωσε η σκέψη της Ελένης στον καθέναν.

Κι αν κάποιος δεν μπορεί να κρατηθεί, αν θέλει να επιστρέψει στην πατρίδα, ας φροντίσει να χωθεί στα σκοτεινά του πλοίου του κι ας πάει να πεθάνει μια ώρα αρχύτερα, λοιπόν.

Όσο για σέναν, άρχοντα... Εσύ αποφασίζεις. Μα ίσως δεν είναι άστοχο ν’ ακούσεις ό,τι πω.

Χώρισε, Αγαμέμνονα, τους άνδρες κατά φύλα και φατρίες. Φύλο το φύλο να φυλάει, φατρία την φατρία να στηρίζει.

Κι αν έτσι πράξεις και υπακούσουν οι Αχαιοί, θα 'ναι πανεύκολο να ξέρεις ποιος αρχηγός και ποιος στρατιώτης είναι δειλός ή τολμηρός, αφού θα μάχονται μαζί με τους δικούς τους.

Και μόνο τότε θα μπορείς να πεις αν σου στερεί την πόλη θεού θυμός, δειλία ανδρών ή άγνοια ηγέτη».

Κι ο Αγαμέμνων, όπως πρέπει η κεφαλή: «Πραγματικά, τους τσάκισες τους γιους των Αχαιών με την ανδρεία των λόγων σου, άρχοντα τιμημένε.

Δέκα συμβούλους σαν κι εσένα να 'χαν ο Δίας ο πατέρας κι ο Απόλλων κι η Αθηνά, θα σπάραζε στα χέρια μας τούτη την ώρα η πόλη του Πριάμου.

Με άλλες πληγές, όμως, ο Δίας με κατακεραυνώνει. Βροντάει λόγια εμφύλια κι αστράφτει σπαραγμούς αδελφικούς.

Για ένα κορίτσι κάναμε τα λόγια μας λεπίδες να σφαγούμε εγώ κι ο Αχιλλέας.

Πρώτος εγώ τρελάθηκα. Το λέω· και λέω πως αν συμβεί να συμφωνήσουμε ποτέ, δεν θα 'χουν χρόνο ούτε να δουν οι Τρώες τον όλεθρό τους. Ελάτε, όμως, τώρα να φάμε κάτι, κι ύστερα πιάνουμε του Άρη τις δουλειές.

Κοιτάζτε ν' ακονίσετε τα δόρατα καλά. Οι ασπίδες θέλουν μάζεμα και τ' άλογα τα γρήγορα τροφή. Ελέγξτε τ' άρματα σχολαστικά, φροντίστε να 'στε στο πόλεμο σωστοί.

Η μέρα που έρχεται ανήκει στον Άρη αποκλειστικά. Μας βλέπει και μας κρίνει ο στυγερός. Μονάχα το σκοτάδι της νύχτας θα εκδιώξει την μανία των ανδρών απ' το πεδίο της μάχης.

Στο μεταξύ, θέλω να δω τους τελαμώνες των ασπίδων να πίνουν αζεδίψαστα ιδρώτα από τους ώμους, όχι απ' τα μπράτσα των ανδρών.

Θέλω να δω τα χέρια να λυγίζουν στων δοράτων την άσπλαχη δουλειά και τ' άλογα ν' αφρίζουνε μπρος στα βασταγερά στολίδια των αρμάτων.

Κι αν δω πάνω στην άψη του μακελειού κανέναν να γυρίζει προς τα καράβια, θα τον κάνω βορά σκυλιών κι αρπακτικών, πριν φτάσει καν στον ίσκιο τους».

Έτσι είπε κι έγιναν βοή βαθιά οι αλαλαγμοί των Αχαιών: κύμα θεριό που σήκωσε ο νοτιάς για να συντρίψει κάποια ακτή κατάγκρεμνη στο έλεος των ανέμων αφημένη.

Σηκώθηκαν και σκόρπισαν κατά τα πλοία βιαστικά και άναψαν φωτιές μες στις σκηνές τους και κάθισαν το κάτι να χορτάσουν.

Κι όλο σε κάποιον αθάνατο θεό θυσίαζε καθένας, κι όλο και προσευχόταν να μείνει ζωντανός κι απλήγωτος στη μάχη.

Ο Αγαμέμνων τέλεσε σφαγή —σαν κυβερνήτης— ενός βοδιού πέντε χρονών καλοθρεμμένου στον παντοδύναμο Κρονίδα.

Και κάλεσε των Αχαιών τούς ένδοξους ηγέτες: πρώτα τον Νέστορα, ύστερα τον άρχοντα Ιδομενέα. Τους δύο Αίαντες μετά και του Τυδέα τον γιο. Έκτο στο τέλος, προικισμένο με του Δία τη λογική, τον Οδυσσέα.

Όσο για τον στεντόρειο Μενέλαο... Αυτός κλήθηκε μοναχός του. Ένοιωθε, βέβαια, μέσα του πόσο κοπιάζει ο αδελφός. Τριγύρισαν το βόδι και γέμισαν τα χέρια τους κριθάρι να ευλογήσουν.

Άρχισε ο Αγαμέμνονας την προσευχή: «Ένδοξε Δία, καπετάνιε της μαύρης συννεφιάς, μην σκοτεινιάσεις πριν πέσω απάνω στην εστία του Πριάμου, πριν θρέψω με πορτόφυλλα την φλόγα του χαμού του, πριν οργώσω τον θώρακα του Έκτορα και σπείρω τα στήθη του χαλκό ακονισμένο, πριν γεμίσει ο τόπος γύρω άντρες που βόσκουν μαύρο χρώμα».

Αυτά δεήθηκε. Ο Κρονίδης, ασφαλώς, δεν έπραξε τα δέοντα αμέσως. Δέχθηκε ωστόσο τη θυσία κι απλώς δυσκόλεψε το πράγμα όσο μπορούσε.

Ευχήθηκαν και σκόρπισαν κριθάρι στον βωμό. Έπιασαν πρώτα κι έσφαξαν το ζώο και το έγδαραν, έκοψαν τα μεριά, τα τύλιξαν με τις ξυγγιές, άπλωσαν πάνω τα ψαχνά, πέρασαν τις συκωταριές στις σουβλές κι άρχισαν να χορταίνουν τη φωτιά.

Κάποτε κάηκαν τα μεριά, έφαγαν τις συκωταριές, λιάνισαν τα ψαχνά, τα σουβλίσαν και τα 'ψησαν κι αυτά προσεκτικά. Ετοίμασαν τραπέζι κι άρχισαν να χορταίνουν καθέννας την αξία του.

Έφαγαν κι ήπιαν, βέβαια, όσο τραβούσε η καρδιά του καθενός. Κάλπασε τότε τα λόγια του ο Γερήνιος ο Νέστορας μπροστά τους:

«Ένδοξε Ατρείδη, κυβερνήτη Αγαμέμνονα, οι κουβέντες κι ραστώνη ετούτη εδώ, μου φαίνεται, καθυστερούν το έργο που μας ανέθεσε να φέρουμε σε πέρας ο θεός.

Διώξε τους κήρυκες να τρέξουν να μαζέψουν τον χαλκοχίτωνα λαό των Αχαιών μπρος στα καράβια
κι ας πάμε σύσσωμοι εμείς τους άντρες ν' ακονίσουμε για το πεδίο της μάχης».

Έτσι είτε και υπέκυψε στη δύναμη των λόγων του ο κυβερνήτης των ανδρών, ο Αγαμέμνων. Πρόσταξε τους κήρυκες να τρέξουν να λαλήσουν πως είναι ώρα ν' ανεμίσουν για τον Άρη των Αχαιών οι χαίτες.

Έτρεξαν, λάλησαν οι κήρυκες να τρέξουν οι μαχητές, να μαζευτούν. Κι έτρεξαν, παρατάχθηκαν εκείνοι, σύσσωμοι βγήκαν οι άρχοντες και μοίραζαν διαταγές, κι έτρεχε από πίσω τους η Αθηνά, βαστώντας την πολύτιμη, απρόσβλητη κι αγέραστη ασπίδα
και κρέμονταν οι φούντες εκατό, ολόχρυσες, εξαισία πλεγμένες, μια εκατόμβη η κάθε μια ν' αξίζει,
κι έλαμπε στον ήλιο η θεά και σκόρπιζε γαλάζια τα βλέμματά της και καλούσε στην παράταξη τους άνδρες.
Κι όποιος την έβλεπε ένοιωθε τα σπλάχνα του να εγείρονται, να θέλουν να σφάζουν να σφαγούν

και του φαινόταν το πεδίο της μάχης τόπος γλυκύτερος κι απ' την γλυκιά πατρίδα που του έταζαν τα λυγερά σκαριά των караβιών.

Σαν πυρκαγιά που αφανίζει αλύπητα τα δάση στην κορφή κάποιου βουνού, πέρα μακριά, και λες φουντώνει ο κόσμος, καταύγαζε τον ουρανό ο εξαίσιος χαλκός στον μαχητών τα χέρια.

Κι όπως τ' ανάερα έθνη των χηνών, των γερανών, των λυγερών των κύκνων, στήνουν απάνω απ' τα νερά του Καϊστρίου πανηγύρι φτερωτό κι αντιλαλεί του Ασίου το λιβάδι, έτσι πετάγονταν μιλιούνια απ' τις σκηνές και τα καράβια οι άνδρες και ορμούσαν στο πεδίο του Σκαμάνδρου, και μούγκριζε κατάσπλαχνα η γη κατ' απ' τα πόδια τους, κι άνοιξη δεν αξιώθηκε ποτέ φύλλα και άνθη όσ' άλογα και μαχητές βλάστησε εκείνη την ημέρα της μάχης το λιβάδι.

Μιλιούνια, σμήνη αμέτρητα μυγών που γυροφέρνουν σαν τρελές την στάνη όταν τρέξει το γάλα στις καρδιάρες, ορμούσαν στην παράταξη οι Αχαιοί και τίναζαν τις χαίτες τους έτοιμοι για σφαγή. Όσο για τους ηγέτες: σαν τους ποιμένες τους καλούς που ξεχωρίζουν εύκολα ποιο είναι το κοπάδι τους μέσα στο πέλαγος των ζώων που βόσκουν, διέκριναν τους άνδρες τους και τους τραβούσαν σθεναρά να πορευτούν γραμμή στη μάχη.

Όμως ο Αγαμέμνονας! Αυτός —ιδίως αυτός— άστραφτε ανάμεσά τους: βλέμμα του Δία κεραυνός, πρόσωπο αθανάτου, σφυρά του Άρη αδάμαστα και στέρνο αλύγιστο του Ποσειδώνα.

Ταύρο μες στο κοπάδι του τον έκανε ο Δίας εκείνη την ημέρα, ήρωα μες στους μαχητές και θρύλο μες στους ήρωες.

Μιλήστε, Μούσες, τώρα εσείς, απ' τις ολύμπιες κάμαρες που κατοικείτε. Είστε θεές και βλέπετε και ξέρετε τα πάντα.

Εμείς μονάχ' ακούσαμε κείνη τη δόξα που είδατε από κοντά. Ποιοι ήταν, λοιπόν, οι αρχηγοί, ποιοι κυβερνούσαν τους Δαναούς; Τα λόγια μου το πλήθος δεν χωρούν.

Κι αν είχα δέκα στόματα, δέκα τις γλώσσες, πέτρινη φωνή, ψυχή χαλκό, δίχως εσάς, ολύμπιες Μούσες, παιδιά του κεραυνού. Ιδού, λοιπόν, οι αρχηγοί των πλοίων και τα πλοία.

Ο Πηνέλεως και ο Λήιτος κι ο Αρκεσίλαος κι ο Κλονίος κι ο Προθοήνωρ διοικούσαν τους Βοιωτούς, που είχαν έρθει απ' την Υρία και την πέτρινη Αυλίδα, απ' την Σχοίνο και τον Σκόλο, τις πλαγιές του Ετεωνού και τη Θέσπεια, την Γραία, την πλατειά Μυκαλησό, απ' το Αρμα, το Ειλέσιο, Ερυθρές και Ελεώνα. Απ' την Ύλη, τον Πετεώνα, Ωκαλή και Μεδεώνα, πόλη ωραία καλοχτισμένη, απ' τις Κώπες και την Εύτρηση, απ' τη Θίσβη με τα μύρια περιστέρια, την Κορώνεια την Αλίαρτο την ανθούσα,

απ' την Πλάταια, τον Γλισάντα, τις ωραίες, καλοχτισμένες Υποθήβες κι απ'
την Ογχηστό, το άλσος το πανέμορφο ιερό του Ποσειδώνα,
απ' της Άρνης τα απέραντα αμπέλια, απ' τη Μίδεια, τη Νίσα τη σεβάσμια
κι ακόμη απ' την άκρα Ανθηδόνα.
Πενήντα ήταν τα πλοία τους μ' εκατόν είκοσι λεβέντες ρωμαλέους
Βοιωτούς καθένα εξοπλισμένο.
Της Ασπληδόνας, του Μινύειου Ορχομενού τα παλικάρια διοικούσαν ο
Ασκάλαφος κι ο Ιάλμενος,
οι γιοι του Άρη, που γέννησε στο σπίτι του Άκτορα του Αζέα η Αστυόχη,
παρθένα ντροπαλή,
όταν ανέβηκε απάνω στο υπερώο κι εκεί κρυφά την κοίμισε ο Άρης στην
πανίσχυρη αγκαλιά του.
Τριάντα σκαριά βαθιά πλατιά παρέτασσαν εκείνοι. Όσο για τους Φωκείς,
Σχεδίο και Επίστροφο είχαν διοικητές, τους γιους του ατρόμητου
Ιφίτη του Ναύολου.
Ήταν κι απ' την Κυπάρισσο εκεί κι απ' της Πυθώνας τα βράχια, από την
Κρίσα τη σεπτή, την Πανοπήα, τη Δαυλίδα,
την Ανεμώρεια, την Υάμπολη, απ' τις όχθες του ιερού του Κηφισού, κι από
τη Λίλεια που πηγάζει το ποτάμι.
Σαράντα μαυροκάραβα έφεραν, παρατάχτηκαν στο αριστερό πλευρό των
Βοιωτών κι ήταν πανέτοιμοι για μάχη.
Ο Αίας ο γρήγορος, ο γιος του Οϊλέα, διοικούσε τους Λοκρούς, κατά πολύ
κατώτερος του Τελαμώνιου Αία, μικρόσωμος, με θώρακα λινό, αλλά
στο δόρυ άπιαστος από Έλληνα και Αχαιό.
Κι είχε λεβέντες απ' την Κύνο την Οπούντα, την Καλλίαρο, τη Βήσσα και
την Σκάρφη, τις Αυγείες τις γλυκές. Απ' την Τάρφη και το Θρόνιο και
τις όχθες του Βοαγρίου.
Σαράντα μαυροκάραβα έφεραν οι Λοκροί, απέναντι απ' την Εύβοια των
Αβάντων,
που ήρθαν κι αυτοί λυσομανώντας μακελειό, απ' τη Χαλκίδα, την
Ερέτρια, τ' απέραντα τ' αμπέλια της Ιστιαίας κι απ' την ακτή της
Κήρινθας, του Δίου το κάστρο το ψηλό,
την Κάρυστο, την Στύρα, με αρχηγό τον ακατάβλητο Ελεφήνορα, απόγονο
του Άρη και γιο του Χαλκωδόντη.
Κι χύνονταν οι χαίτες τους στις πλάτες και ανέμιζαν, καθώς ορμούσαν
αιμοβόροι, πάντα πρόθυμοι να οργώσουν με τα δόρατα τους θώρακες,
τα στήθη των εχθρών. Σαράντα μαυροκάραβα είχαν αυτοί μαζί τους.
Και της Αθήνας της ωραίας τα παλικάρια, οι ορδές του ανδρείου Ερεχθέα,
που γέννησε η μάνα γη, η απλόχερη, κι ανάθρεψ' η Αθηνά του Δία η
θυγατέρα, μες στου ναού της τα καλά,
ταύρους, κριάρια να του σφάζουν κάθε χρόνο οι λεβέντες της Αθήνας για
να τον εξιλεώσουν, τον Μενεσθέα του Πετεού είχαν διοικητή.
Κι άνδρα δεν είδε σαν αυτόν στη ράχη της η γη να παρατάσσει
ασπιδοφόρους μαχητές κι άλογα με τόση τάξη.

Μόνον τον Νέστορα· μ' αυτός ήταν απ' τους παλιούς. Σαράντα
μαυροκάραβα είχαν, λοιπόν, μαζί τους, και δώδεκα ο Αίαντας από τη
Σαλαμίνα παρέτασσε κοντά τους.
Όσοι το Άργος όριζαν, της Τίρυνθας το κάστρο, της Ερμιόνης, της Ασίνης
τα λιμάνια τα βαθιά,
την Τροιζήνα, τις Ηιόνες, της Επίδαυρος τ' αμπέλια, κι όσοι Αχαιοί την
Αίγινα, τη Μάσητα κατείχαν,
τον Διομήδη και τον Σθένελο, τον γιο του Καπανέα του ξακουστού και τον
Ευρύαλο, τρίτο, τον ένθεο διάδοχο του Μηκιστέα, τον εγγονό του
Ταλαού, είχαν διοικητές.
Μα όλοι, πρώτοι, δεύτεροι και τρίτοι υποτελείς στη δυναστεία των κραυγών
ήταν του Διομήδη. Ογδόντα μαυροκάραβα τους έφεραν στο Ίλιο.
Των Μηκυνών την πολιτεία την σθεναρή όσοι καρπώνονταν, την Κόρινθο
την πλούσια, τις όμορφες Κλεωνές, τις Ορνειές, τη Σικυώνα που είχε
πρώτο βασιλιά τον Άδρηστο και την γλυκιά Αραιθυρή·
όλοι αυτοί κι ακόμα οι αφέντες τής απόκρημνης Γονόεσσας, της
Υπερησίας, του Αιγίου, της Πελλήνης, του γιαλού, πέρα ως πέρα,
μέχρι την πλατειά Ελίκη, καράβια είχαν εκατό και διοικητή τον
ηγεμόνα Αγαμέμνονα Ατρείδη·
και τον πλαισίωσαν πολλοί και διαλεκτοί κι εξοπλισμένοι με χαλκό
αστραφτερό στρατιώτες. Κι όλο κόμπαζε· καλώς, γιατί διέπρεπε
ανάμεσα στους ήρωες με τόσο σθένος και στρατό.
Από της Λακεδαιμόνας το απέραντο λαγκάδι, κι απ' τη Φαρή, την Σπάρτη,
από τη Μέσση με τα μύρια περιστέρια, τις Βρυσειές και τις γλυκές
Αυγειές,
απ' τις Αμύκλες και του Έλους τον γιαλό, από τη Λα, το Οίτυλο, στο
βροντερό το πρόσταγμα ήρθανε του γενναίου Μενέλαου,
μ' εξήντα τα καράβια και στρατοπέδευσαν παράμερα, πανέτοιμοι να τον
ακολουθήσουν
στη μάχη· ιδίως αυτόν, που τον κινούσε ο πόθος να εκδικηθεί τις σκέψεις
και τους στεναγμούς που του έδωσε η Ελένη.
Αυτοί που νέμονταν την Πύλο, την Αρήνη την γλυκιά, το Θρύο, τα ρηχά
του Αλφειού, το καλοχτισμένο Αιτύ,
κι αυτοί που άφησαν πίσω τους Κυπαρισσήεντα, Αμφιγένεια, Πτελεό, Έλος
και Δώριο, όπου οι Μούσες συνάντησαν και βούβαναν τον Θάμυρη
τον Θράκα—
από τον Εύρυτο τον βασιλιά της Οιχαλίας επέστρεφε και κόμπαζε πως
δύναται ακόμα και τις Μούσες, τα κορίτσια του Δία κεραυνού, να
βάλει κάτω στο τραγούδι.
Πικράθηκαν εκείνες και του στέρησαν το φως, του πήραν την γλυκιά φωνή,
του ρήμαξαν την τέχνη την κιθαριστική...
αυτοί, λοιπόν, είχαν ηγέτη έναν μεγάλο Γερήνιο δαμαστή αλόγων· Νέστωρ
τ' όνομά του κι ενενήντα τα πλοία του βαθιά, πλατιά, με τάξη
παρατεταγμένα.

Αυτοί που είχαν την Αρκαδία, κάτω από της Κυλλήνης την αετοράχη και τον λόφο τον Αιπύτιο, τόπο σπουδαίων μαχητών,
κι αυτοί που νέμονταν τον Φενεό, του Ορχομενού τ' αμέτρητα κοπάδια, τη Ρίπη, την Στρατία, την ανεμόδαρτη Ενίσπη, την Τεγέα, την Μαντινέα την γλυκιά, την Στύμφηλο την Παρρασία,
του Αγαπήνορα, τον γιο του Αγκαίου, τον κραταίο είχαν διοικητή κι εξήντα πλοία φορτωμένα με Αρκάδες επιστήμονες της μάχης.
Κι ήταν ωραία, σταθερά τα πλοία τους, γιατί ο ηγέτης των ανδρών, ο Αγαμέμνων, φρόντισε να τους τα προμηθεύσει. Οι ίδιοι δεν μερίμνησαν ποτέ πώς θα περάσουν το κύμα σκοτεινό.
Απ' το Βουπράσιο όσοι ήρθαν κι απ' τα μέρη της απέραντης Ηλίδας, όπου σταθεί το μάτι απ' την Υρμίνη, της Μύρσινος την εσχατία μέχρι το Αλήσιο και τη ράχη της Ωλενίας, τέσσερις είχαν διοικητές·
καθένας δέκα έφερε τα γρήγορα καράβια, με πλήθη Επειών εξοπλισμένα. Ήταν ο Αμφίμαχος κι ο Θάλπιος, οι γιοι του Κτεάτου και του Ευρύτου, του Άκτορα εγγόνια.
Κι ήταν ο Διώρης ψυχωμένο παιδί του Αμαρυγκέα, κι ίδιος θεός — τέταρτος— ο Πολύξεινος, ο γιος του Αγασθένη, το εγγόνι του Αυγεία. Του Δουλιχίου οι αφέντες και των άλλων Εχινάδων, των πάνσεπτων νησιών, που χαιρετούν την Ήλιδα απ' του πελάγου τις δροσιές,
τον Μέγη τον πολεμιστή τον μέγα είχαν ηγέτη, τον γιο του αρματηλάτη Φυλέα που λάτρευε ο Δίας, αυτόν που έστειλε το μίσος τού πατέρα στο Δουλίχιο. Σαράντα μαυροκάραβα τους έφεραν εδώ.
Ο Οδυσσέας οδηγούσε τους ανδρείους Κεφαλλήνες, τους αφέντες της Ιθάκης, τους λεβέντες των ανέμων που οργιάζουν μες στου Νήριτου τα δάση,
της Κροκύλειας, της πετρόσπαρτης Αιγίλιπας, της Σάμου, της Ζακύνθου, της Ηπείρου αντιπέρα τους λεβέντες.
Όλους αυτούς —κι ήταν πολλοί— τους διοικούσε ο Οδυσσέας, που είχε του Δία τη λογική. Κι είχαν μαζί τους δώδεκα τα πλοία με πορφυρές καρίνες.
Τους Αιτωλούς κι ακόμα ακόμα τους λεβέντες της Πλευρώνας, της Ωλένου, της Πυλήνης, της γιαλούσας της Χαλκίδας, της βραχούσας Κλυδώνας, ηγεμόνευε ο Θόας, του Ανδραίμονα ο γιος.
Αφού οι γιοι του ενδόξου Οινέα δεν υπήρχαν πια, ούτ' ο ίδιος, κι ο Μελέαγρος ο ωραίος είχε από καιρό πεθάνει,
στα βασταγερά του χέρια στηριζόταν η εξουσία των Αιτωλών. Κι είχε φέρει μαυροκάραβα σαράντα.
Οι Κρήτες του Ιδομενέα το ένδοξο δόρυ άκουγαν. Τον ίδιον είχαν αρχηγό κι όσοι άφησαν της Γόρτυνας τα τείχη, την Κνωσό, τη Λύκτο και τη Μίλητο, την άσπρη γη της Λυκαστού,
το Ρύτιο και τη Φαιστό —μεγάλες πολιτείες— κι άλλες πολλές — αμέτρητες— σ' ολόκληρη την Κρήτη.

Ο Ιδομενέας τους πρόσταζε, λοιπόν, κι ο Μηριόνης, ίσος με τον Ενωάλιο
φονιά. Κι ήταν ογδόντα τα μαυροκάραβά τους.
Ο γίγαντας Τληπτόλεμος, ο γιος του Ηρακλή, εννιά καράβια έφερε με
αγέρωχους Ροδίους,
που καρπώνονταν στα τρία το νησί τους —Λίνδο, Κάμειρο ασπρούσα,
Ιαλυσσό— μα το υπερασπίζονταν σαν ένας, υπακούοντας στο δόρυ
του Τληπτόλεμου, παιδιού της Αστυόχειας στην ρώμη του Ηρακλή.
Απ' την Εφύρη, απ' τις δροσιές του ποταμού Σελλή την άρπαξε, αφού
γκρέμισε πόλεις πολλές παλικαριών που ανάθρεψε ο Δίας.
Και όταν ο Τληπτόλεμος έγινε παλικάρι στ' ωραίο πατρικό του, πώς έτυχε
και σκότωσε τον αδελφό της μάνας του, τον γέροντα Λικύμνιο,
σπουδαίο πολεμιστή.
Έφτιαξε πλοία, μάζεψε στρατό δικό του κι έτρεξε στο κύμα να κρυφτεί, να
μην τον βρουν οι άλλοι γιοι κι εγγόνια του Ηρακλή.
Βρήκε δεινά στο πέλαγο αμέτρητα, ώσπου βγήκε στη Ρόδο με τους άνδρες
του.
Τρία φυλλαράκια πέταξε της μοίρας τους το δέντρο, τρία βασίλεια
κάρπισαν απάνω το νησί. Κι ο Δίας, ο παντοκράτορας Κρονίδης, τους
αγάπησε με πλούσια τα ελέη.
Τρία καράβια έφερε απ' τη Σύμη ο Νιρέας, ο γιος της Αγλαΐας και του
άνακτα Χαρόπου, αυτός που γίγα Δαναό δεν θα 'βλεπε παρόμοιο το
Ίλιο στα τείχη του μπροστά, αν έλειπε ο ασύγκριτος Πηλάδης. Όμως
ήτανε άπειρος κι είχε μικρό στρατό.
Απ' τη Νίσυρο, την Κάρπαθο, την Κάσο, του πάλαι Ευρύπυλου την Κω και
τις Καλύδνες ήρθαν τριάντα όμορφα καράβια φορτωμένα παλικάρια.
Κι είχαν τον Φειδίππο ηγέτη και τον Άντιφο, παιδιά του Ηρακλείδη βασιλέα
Θεσσαλού.
Και της Θεσσαλίας το Άργος όσοι όριζαν, το Άλο, την Αλόπη, την Τραχίνα,
την Ελλάδα με τα ωραία τα κορίτσια και την Φθία —Αχαιοί
αποκαλούνταν κι Έλληνες και Μυρμιδόνες— με πενήντα ήρθαν
καράβια κι αρχηγό τον Αχιλλέα.
Ήταν αυτοί που ξέχασαν της μάχης τις φρικτές κραυγές, αδέσποτοι στην
έφοδο, αφού αργούσε ο ένθεος Αχιλλέας τη ρώμη του πλάι στα
καράβια,
ποθώντας να στολίζει τα μαλλιά της ξανά μπροστά του η Βρισηίδα, που
καρπώθηκε με κόπους και οδύνες, όταν όργωσε τα τείχη της Θήβης
και της Λυρνησσού
και θέρισε τους μαχητές Μύνη κι Επίστροφο, παιδιά του βασιλιά Ευηνού
Σελεπιάδη. Έτσι θαμμένος μένει τώρα στο μένος του βαθιά, μα δεν θ'
αργήσει ο μαχητής ν' αναστηθεί.
Όσοι καρπώνονταν την πόλη της Φυλάκης, την ανθισμένη Πύρασο, τόπο
ιερό της Δήμητρας,
την Ίτωνα, των κοπαδιών μητέρα, της Αντρώνας τον γιαλό και τ' απαλό
χορτάρι του Πτελεού, είχαν ηγέτη...

πολεμιστής αδάμαστος τους έφερε στο Ίλιο, ο Πρωτεσίλαος. Τώρα τον έτρωγε η μαύρη γη. Κι η δύστυχη κυρά του δερνόταν στη Φυλάκη, μόνη σε σπίτι άκληρο.

Ήταν ο πρώτος Αχαιός που πήδησε απ' το πλοίο του στου Ιλίου την ακτή κι ο Δάρδανος τον θέρισε με χέρι αγνώστου μαχητή.

Έμειναν τότε ορφανοί οι άνδρες μα δεν σκόρπισαν. Τους μάζεψε ο ικανός πολεμιστής Ποδάρκης, του αφέντη Ιφίκλου ο γιος, ο ετεροθαλής του ήρωα αδελφός.

Κατώτερος στη δύναμη, μικρότερος στα χρόνια ήταν, μα ο νεκρός ηγέτης ζούσε ακόμα στα στήθη των στρατιωτών. Σαράντα μαυροκάραβα είχαν αυτοί μαζί τους.

Τα παλικάρια των Φερών, που τρέφει η λίμνη Βοιβηίς, της Βοίβης και των Γλαφυρών και της ωραίας Ιαωλκού,

τα πρόσταζε ο Εύμηλος, που γέννησε στον Άδμητο η αρχοντοπούλα Άλκηστις, το υπέροχο κορίτσι του Πελία. Κι είχαν καράβια έντεκα μαζί τους.

Εκείνους που καρπώνονταν Μηθώνη, Θαυμακία, Μελίβοια, βραχόσπαρτη Ολιζώνα, ο αξεπέραστος τοξότης Φιλοκτήτης διοικούσε κι είχε τα πλοία επτά.

Πενήντα αξεπέραστους τοξότες είχαν τα κουπιά τού καθενός, πανέτοιμους για μάχη. Ωστόσο ο ηγέτης έξυνε φρικτές πληγές στις Λήμνου το ιερό νησί, που τον παράτησαν οι γιοι των Αχαιών, από επάρατο ερπετό φαρμακωμένο.

Στέναζε μόνος του εκεί, ωστόσο δεν θ' αργούσαν οι Αχαιοί να θυμηθούν τον βασιλιά.

Έμειναν τότε ορφανοί οι άνδρες μα δεν σκόρπισαν. Τους μάζεψε ο Μέδων, ο νόθος γιος που γέννησε η Ρήνη στον Οϊλέα τον πολιορκητή.

Όσοι ήρθαν απ' την Τρίκκη, την απόκρημνη Ιθώμη και την Οιχαλία, την πόλη του Ευρύτου, είχαν ηγέτες δυο παιδιά του Ασκληπιού εξαιρετικά στην τέχνη της Ιατρικής κι ανδρεία: Ποδαλείριος και Μαχάων. Και παρέτασαν αυτοί πλοία όμορφα τριάντα.

Τα παλικάρια που άφησαν τ' Ορμένιο, την Υπέρεια την κρυσταλλοπηγή, το Αστέριο και τις λευκές τις ράχες του Τιτάνου,

τα διοικούσε ο Ευρύπηλος, του Ευαίμονα ο καλός ο γιος. Σαράντα μαυροκάραβα τους έφεραν στο Ίλιο.

Την Άργισσα όσοι άφησαν, την Όρθη, την Ηλώνη, τη Γυρτώνη και την λευκή Ολοοσσόνα, είχαν ηγέτη τον αλύγιστο στη μάχη Πολυποίτη, γιο του Περίθου κι εγγόνι τού Δία του αθάνατου.

Η ένδοξη Ιπποδάμεια τον γέννησε τη μέρα που ο πατέρας εξόριζε τα μαλλιαρά θηρία του Πηλίου στον τόπο των Αιθίκων.

Αυτός ήταν ο ηγέτης τους κι ακόμα ο Λεοντέας, του Κορώνου Καινείδη το ατρόμητο παιδί. Σαράντα μαυροκάραβα είχαν κι οι δυο μαζί.

Από την Κύφο, ο Γουνέας είκοσι δύο καράβια οδήγησε στο Ίλιο φορτωμένα αλύγιστους στη μάχη Περαιβούς και Ενιήνες,

λεβέντες που άντεχαν τον δύσκολο χειμώνα της Δωδώνης, νέους που
πότιζαν τη γη τους από τον Τιταρησσό,
που αγγίζει το ασημένιο ερπετό του Πηνειού, μα τα νερά του μένουν πάντα
ατάραχα σαν λάδι, γιατί ανήκουνε στην Στύγα. Ποιος τολμά να τα
θολώσει;

Ο γρήγορος ο Πρόθοος, ο γιος του Τενθηρόνα, τους Μάγνητες, του
Πηνειού και των ανέμων, που οργιάζουνε στα δάση του Πηλίου, τα
παλικάρια διοικούσε. Σαράντα μαυροκάραβα έφερε αυτός μαζί του.

Ιδού, λοιπόν, των Δαναών οι διοικητές κι οι ηγέτες. Όσο για την αξία τους
και τα γερά άλογά τους... Αυτά μονάχα, Μούσα, εσύ μπορείς να τα
γνωρίζεις.

Μίλα, σ' ακούω. Τ' άλογα του Φηρητιάδη ήταν καλά, τ' ανώτερα. Ο
Εύμηλος, ο γιος του, τα πετούσε σαν πουλιά
κι ήταν καλότρηχα, νεαρά, ίδια εντελώς στο ύψος. Στην Πήρεια τα έθρεψε ο
Απόλλων ο τοξότης,

δυο φοραδίτσες που έσπερναν τον φόβο και τον τρόμο στου Άρη τους
φονιάδες.

Στους άνδρες ποιος ξεχώριζε; Ο Τελαμώνιος Αίας, τουλάχιστον όσον καιρό
κρυβόταν ο Αχιλλέας στου μένους του τα βάθη.

Και, φυσικά, ξεχώριζαν τ' άλογα του Πηλάδη. Ο ίδιος τάιζε θυμό τα
ποντοπόρα πλοία του.

Είχαν σκορπίσει οι μαχητές στην παραλία και χαίρονταν το τόξο, το
ακόντιο και το δόρυ.

Αυτά πλάι στις σκηνές τ' άλογα μασουλούσαν τριφύλλι, βαλτοσέλινο και
στις σκηνές των μαχητών τ' άρματα αργούσαν σκεπασμένα.

Ηγέτη αποφασιστικό χρειάζονταν οι Έλληνες κι ηγέτης δεν φαινόταν, κι
άσκοπα περιφέρονταν σαν την φωτιά που κατακαίει τα σπαρτά,
και στέναζε η πάσα γη κάτω το βήμα τους τ' αργό, όπως τσακίζει ο
κεραυνός του Δία τον Τυφωέα και συγκλονίζεται η γη στον τόπο των
Αρίμων.

Σέρνονταν έτσι αδέσποτοι στην πεδιάδα, όταν φτερούγισε η Ίρις για να
φέρει στους Τρώες μήνυμα καλό με την σφραγίδα του Διός.

Έτυχε να συσκέπτονται αυτοί, νέοι και γέροι, μπροστά στην θύρα του
Πριάμου.

Πήγε κοντά τους βιαστικά, ίδια ο Πολίτης ο ταχύς γιος του Πριάμου, που
φύλαγε σκοπιά πάνω στο τύμβο του γέροντα Αισυήτη, μην τύχη και
χιμήξουν ξαφνικά απ' τα καράβια οι Αχαιοί.

«Πατέρα αξιοσέβαστε», είπε, «το ξέρω, σου άρεσαν πάντα οι κουβέντες, μα
δεν έχουμε ειρήνη. Πόλεμος αναπόφευκτος μας ζώνει.

Δεν είμαι απειροπόλεμος. Το αντίθετο μπορώ να πω. Μα δεν αντίκρισα
ποτέ τόσο στρατό.

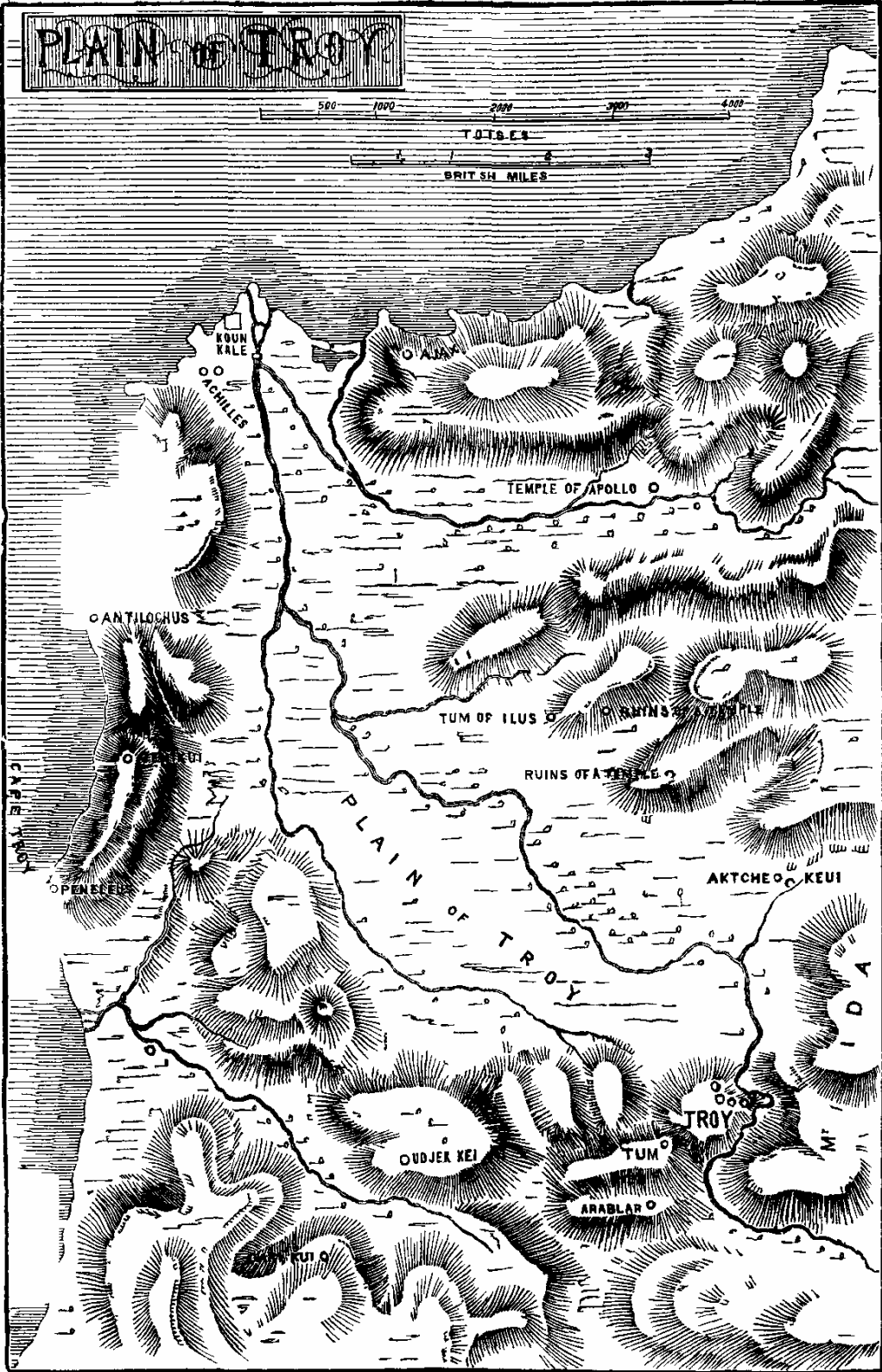
Σαν τα ξερά τα φύλλα —τι λέω;— σαν την άμμο, που την σηκώνει ο άνεμος,
μαζεύονται στα τείχη μας μπροστά.

PLAIN OF TROY

500 1000 2000 3000 4000

TOTALS

BRITISH MILES

CANTILOCHUS

KOUN KALE

ACHILLES

TEMPLE OF APOLLO

TUM OF ILIUS

RUINS OF A TOWER

AKTCHEO KEUI

TROY

OUDJER KEI

ARABLAR

CAPE TROY

PENESES

M. I. D. A.

M. I. D. A.

KEUI

Ἐκτορα, ἰδίως ἐσύ, ἄκου και πράξε ἀνάλογα. Συμμάχους ἔχει ἓνα σωρό η πόλη του Πριάμου, που ζουν ἐδῶ κι ἐκεῖ. Κάθε φυλή κι η γλώσσα της.

Ὅρισε ηγέτες ἀπ' τους ἰδίους και πες τους πῶς να βάλουν σε τάξη τους πολίτες».

Ἔτσι εἶπε και ὁ Ἐκτορας κάθε ἄλλο παρ' ἀπήφησε τα λόγια της θεάς. Τους πρόσταξε ν' ἀφήσουν τις κουβέντες και να ριχτοῦν στα ὅπλα.

Κάποτε ἀνοίξαν οι πύλες και ξεχύθηκαν σαν θύελλα τα πλήθη των πεζῶν και των ἰπέων.

Λίγο ἔξω ἀπὸ την πόλη ὀρθωνόταν ἓνα υψίπεδο —καλή ἀπλωσιά και οχυρή— που οι ἄνδρες το καλοῦν Βατίεια κι οι ἀθάνατοι μνήμα της λυγερῆς Μυρίνας. Ἐκεῖ χωρίστηκαν οι Τρώες ἀπ' τους συμμάχους.

Και τους μεν Τρώες διοικούσε ὁ γιος του Πριάμου, ὁ Ἐκτωρ, που ὅταν χυνόταν καταπάνω στον ἐχθρό, σωστό ἀστροπελέκι ἐμοιάζε ἀπὸ μακριά η περικεφαλαία του.

Μόνο γενναίους μαχητές, που δούλευαν ἀχόρταγα το δόρυ, εἶχε μαζί του. Κι ἦταν πολλοί, πάρα πολλοί.

Τους Δαρδανίους, τώρα, διοικούσε ὁ γίγαντας Αἰνείας, ὁ γιος που χάρισε του Ἀγχίση η Ἀφροδίτη στις Ἰδης τις πλαγιές, ὅταν λαχτάρησε η θεά θνητοῦ ἀγκαλιά. Κι εἶχε κοντά του τα παιδιά του Αντήνορα, τους ἐμπειρους πολεμιστές Ἀρχέλοχο κι Ἀκάμα.

Τους πλούσιους Τρώες της Ζελείας σης Ἰδης τα ριζά, που ἔπιναν τα σκοτεινά νερά του Αἰσήπου, διοικούσε του Λυκάονα το πανέμορφο παιδί, ὁ Πάνδαρος, που δούλευε το τόξο σαν τον Ἀπόλλωνα.

Αυτοῖ που ὀρίζαν τον κάμπο της Ἀπαισού, τις ράχες της Τηρείας, την Ἀδράστεια, την Πιτύα, εἶχανε δύο διοικητές: Ἄδρηστο κι Ἄμφιο τολμηρό, παιδιά του Μέροπα Περκώσιου, που μάντευε ἀλάνθαστα τα πάντα.

Δεν ἠθέλε ὁ πατέρας να ριχτοῦνε στα δόντια του πολέμου τα παιδιά του. Ὅμως αυτοῖ δεν ἄκουγαν. Ἐτρεχαν ἤδη πίσω ἀπ' τους ἀγγέλους του θανάτου.

Ὅσοι Περκῶτη, Πράκτιο, Ἄβυδο και Σηστό και σεβαστή Ἀρίσβη νέμονταν, εἶχαν ἀρχηγό τον Ὑρτακίδη Ἄσιο, ἔξαρχο μαχητή, που ἀπ' την Ἀρίσβη ἔφεραν ἄλογα υπέρλαμπρά, ἰσχυρά, στις ὄχθες του Σελλήεντα θρεμμένα.

Ὁ Ἰππόθοος κι Πύλαιος ὁ ἄγριος μαχητής, του Λήθιου Τευταμίδη οι γιοι, ηγούνταν των ἀδίστακτων στη μάχη δορυφόρων Πελασγῶν, που ὀρίζαν τα δροσερά λιβάδια της Λαρίσης.

Ὁ Ἀκάμας και ὁ ἥρωας Πείρωσ ηγούνταν των Θρακῶν κι ὄσων το ρεῦμα ἀκάματο του Ἐλλησπόντου συγκρατεῖ.

Τους αἰμοβόρους Κίκονες ὁ Εὐφημος διοικούσε, του θεϊκοῦ Τροϊζήνου Κεάδη ὁ γιος.

Απ' το γιγάντιο ρεύμα του Αξιού —η γη δεν χόρτασε ποτέ τόσο πολύ και τόσο διάφανο νερό— κι από την Αμυδώνα, κατέφθασαν οι Παίονες οι τοξότες με ηγέτη τον Πυραίχημη.
Τους Παφλαγόνες έφερε η συμπαγής ψυχή, ο Πυλαιμένεος, ως εδώ από τους Ενετούς,
που βγάζουν τα πιο άγρια μουλάρια, από την Κρώμνα, τη Σήσαμο, την Κύτωρο, τον Αιγιαλό,
τις ράχες των Ερυθινών και τα ωραία σπίτια, που καμαρώνουν τις δροσιές του Παρθενίου τις όχθες.
Πέρα, μακριά, κατ' όπου η γη γεννά το ασήμι βρίσκεται η Αλύβη. Από εκεί ο Όδιος κι ο Επίστροφος έφεραν Αλιζώνες.
Μυσών ηγέτες στάθηκαν ο Χρόμις και ο μάντης, ο Έννομος. Τι Κρίμα! Κανένας απ' τους οιωνούς δεν του έδειξε τον μαύρο θάνατό του.
Τον έβαλε στο χέρι ο γρήγορος στα πόδια Αιακίδης. Τον έθαψε στον ποταμό, θερίζοντας στις όχθες τούς Τρώες σαν τα σπαρτά.
Φρύγες, μαινόμενους σφαγείς για μάχη διασπασμένους, έφεραν ο Ασκάσιος ο ένθεος κι ο Φόκρυς απ' την Ασκανία.
Τους Μήονες απ' τον Τμώλο διοικούσαν ο Άντιφος κι ο Μέσθλης, οι γιοί που έδωσε η Γυγαία λίμνη στον Ταλαιμένη.
Παιδιά του Μαιάνδρου, των ανέμων που οργιάζουν μες στα δάση των Φθιρών, και των βράχων της Μυκάλης, κατέφθασαν οι αλλόγλωσσοι οι Κάρες. Ο Νάστης κι ο Αμφίμαχος ηγούνταν, του Νομίονα τα υπέροχα παιδιά.
Αυτός, ο ανόητος, πήγαινε στη μάχη φορτωμένος ολόχρυσα στολίδια σαν κοπέλα. Μάταιος κόπος!
Τον έβαλε στο χέρι ο γρήγορος στα πόδια Αιακίδης. Τον έθαψε στον ποταμό και τα χρυσάφια του τα πείρε ο Αχιλλέας, ο πολεμοχαρής.
Ο Σαρπηδόνας κι ο αξεπέραστος ο Γλαύκος οδηγούσαν τους Λυκίους. Κι ήταν η Λυκία μακριά κι όλο ερχόταν σαν το φίδι απ' τα μέρη της ο Ξάνθος.

Η ♦ Β ♦ ΡΑΨΩΔΙΑ ♦ ΤΗΣ ♦ ΙΛΙΑΔΟΣ ♦
ΤΟΥ ♦ ΟΜΗΡΟΥ ♦
ΠΟΥ ΜΕΤΕΦΡΑΣΕ
Ο ♦ ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΛΑΝΑΣ ♦
ΦΤΙΑΧΤΗΚΕ ΣΕ
ΑΡΧΕΙΟ ♦ PDF ♦
ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ ΤΗΣ
ΑΘΗΝΑΣ ♦ ΑΠΟ
ΤΙΣ ΑΥΤΟΕΞΟΡΙΣΤΕΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ♦ ΓΛΩΗ ♦ ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟ
ΜΗΝΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 2007 ♦ ΚΑΙ
ΜΟΙΡΑΣΤΗΚΕ ♦ ΜΕΣΩ
ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ♦ ΣΕ ΛΙΓΟΥΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΚΟΠΗΣ

♦ ΗΔΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΙ ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ Η ♦ Α ♦ ΡΑΨΩΔΙΑ